7de JAARGANG. CURAÇAO, DEN 12n APRIL 1890. N° 328

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50 cada regel mas fl. 0,07½.

DE KATHOLIEKE KERK in Noord-Amerika.

(*Slot.*)

Het laatste der drie eeuwfeesten. die de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in het afgeloopen jaar vierden, was, zeiden wij, het eeuwfeest van de instelling der kerkelijke hiërarchie. En in deze vooral komt de in een vorig nummer aangehaalde lofspraak der londensche *Nine-teenth* op de Katholieke Kerk volkomen tot haar recht.

In hetzelfde jaar, waarin de Apostolische Vicaris van Noord-Amerika John Carroll de grondslagen legde van de eerste Katholieke Universiteit, kwam er ook een eind aan de onderhandelingen, die gevoerd waren over het aanvragen der oprichting van een bisdom, het eerste in de Vereenigde Staten. Een aantal gewichtige bezwaren waren uit den weg geruimd en in 1788 ging een verzoekschrift naar Rome.

Allerdroevigst was daar de toestand op dat tijdstip en de beker der beproeving, dien Pius VI te ledigen had, was tot den boorde gevuld. Nog had de Reformatie niet uitgewoed of een nieuwe, gevaarlijke vijand, het rationalisme, dreigde de Kerk een hevigen slag toe te brengen. Oostenrijk ging vooraan in het hervormen der Kerk op rationeelen grondslag, waardoor Haar heiligste rechten geschonden, haar vrijheid en die hare kinderen aan banden werd gelegd. België volgde zijn voorbeeld. In Duitschland werd het staatsbeheer over de Kerk formeel door de Keurvorsten uitgeroepen. Godsdienstlooze, ongeloovige ministers regeerden in Spanje en Italië. In Frankrijk stond de revolutie voor de poorten van Parijs. In één woord, geheel Europa was tot in zijn grondslagen geschokt en dreigde zich van den Stoel van Petrus los te scheuren.

Was het geen gewaagde stap, in zulke tijdsomstandigheden een hiërarchie op te gaan richten in een Republiek, eerst kort geleden ontworsteld aan het Moederland, die wellicht zwanger ging van dezelfde ideeën als nu de hoofden in Frankrijk op hol brachten? In een Republiek, die door Protestanten hoofdzakelijk gegrond, en van verschillende secten reeds doorkerfd, voor de Katholieke Kerk een wezenlijk gevaar kon oproepen? Maar met het onwankelbaar vertrouwen op God en steunende op de beloften van den goddelijken Stichter, deed de Kerk dien stap en richtte in 1789 het eerste bisdom op te Baltimore, waar de Apostolische Vicaris John Carroll zijn bisschoppelijken zetel ging innemen.

Een beschrijving, hoe beknopt ook, te geven van de ontwikkeling der Katholieke Kerk in Noord-Amerika sinds dien dag tot op heden, dat gedoogt dit overzicht niet. Wij kunnen slechts op enkele punten wijzen. Uit een brief in het jaar 1785 door John Carroll aan den prefect der *Propaganda* gericht, waarin hij verslag geeft van den toestand der Kerk in de Vereenigde Staten, vernemen wij, dat er in die dagen een kleine veertigduizend katholieken woonden, verspreid in Maryland, Pensylvanië, Virginië, en New-York, welke bestuurd werden door een Apostolisch Vicaris, bijgestaan door vier en twintig priesters. Vier jaren later werd, gelijk wij reeds zeiden, de hiërarchie ingesteld, de eerste bisschopszetel gesticht en vol moed begon het kleine leger zijn waardigen veroveringstocht.

En nu, na honderd jaren? Daar strekt zich voor onze oogen het onmetelijk gebied uit, dat zich vrij en veilig voelt onder zijn vlag, waarin twee en veertig sterren schitteren. Onder die vlag scharen zich nu meer dan tien millioen wakkere burgers van Noord-Amérika, trouwe zonen tevens der katholieke Kerk.

De vier en twintig priesters, met wie John Carroll den arbeid begon, zijn aangegroeid tot een schaar van acht duizend. die innig verbonden met den H. Stoel, en ondersteund door de ontzaglijke verkeerings-middelen van den nieuweren tijd, den onmetelijken akker met onvermoeibaren ijver bewerken.

Waar voor honderd jaren één bisschop de kudde van Christus weidde, daar is nu aan een Kardinaal-aartsbisschop, met twáalf aartsbisschoppen en vijf en zeventig bisschoppen het bestuur der Kerk toevertrouwd.

Nu verrijzen langs den Atlantischen Oceaan de aartsbisdommen. Baltimore, Philadelphia, New-York en Boston, met. vijf en twintig bisdommen onder zich. De groote zeeën in het Noorden grenzen aan Cincinnati, Chicago, Milwaukee en St. Paul, met twintig bisdommen. Aan het strand van den Stillen Oceaan strekken zich Oregon en S. Francisco uit, met acht bisdommen. Langs de golf van Mexico ligt het uitgestrekte aartsbisdom New-Orleans met negen bisdommen, En tusschen de kerkelijke provinciën der oost- en westkust tellen wij eindelijk St. Louis en Santa Fé met elf bisdommen.

In drie en twintig seminariën genieten de geestelijken hunne opleiding, terwijl elk bisdom zijn inrichting voor hooger onderwijs heeft: het getal dier inrichtingen bedraagt meer dan vijf honderd. De katholieke volksschool, die met onnoemelijke bezwaren te kampen heeft, bloeit er: het aantal der leerlingen wordt op zes honderdduizend geschat.

Religieuzen van vele orden en congregatiën arbeidden daar krachtig mede. Alleen de orde der Jesuieten telt er twaalf honderd leden. Ook de Zuster van liefde vindt er haar plaats. Van de vijfhonderd inrichtingen voor onderwijs voor meisjes en evenzooveel voor liefdadigheid worden de meeste door haar bestuurd.

Een katholiek leven zóó rijk en bloeiend moest zich in allerlei godsdienstige instellingen openbaren. Welnu, sla slechts een blik op New-York. Van de tienduizend kerken en kapellen, die in de Vereenigde Staten verrezen, bezit de wereldstad er alleen honderd en tien, die allen overschouwd worden, als door hun koning, door de kathedraal St. Patrik. Hier heeft de weldadigheid negen en twintig inrichtingen in het leven geroepen, waar tien duizend kinderen en meer dan een halfduizend volwassenen verzorgd en opgeleid worden. Duizenden edele mannen en vrouwen hebben voor die stichtingen hun goed en bloed veil gehad en wijden nog dagelijks hun krachten aan dien onvangrijken arbeid toe. Daar zijn weinig landen op den aardbol, waar de katholieke liefdadigheid zich breeder heeft ontwikkeld, dan hier, waar ongeloof en bandeloosheid dezelfde vrijheid genieten als in de oude wereld, maar waar het geloof en de barmhartigheid niet zoo bij iederen stap wordt verhinderd en teruggeduwd als in vele landen van Europa, die trotsch gaan op hun fijnere beschaving.

Het eeuwfeest, het laatste der drie, dat Noord-Amerika het vorige jaar vierde, mocht dus wèl geestdrift in de harten ontvonken. Het was een jubelfeest van geloof en ware beschaving. een vreugdefeest, waar de christelijke liefde en barmhartigheid ten rei gingen. Het hart vol vreugde en dankbaarheid jegens God mag het Episcopaat der Vereenigde Staten op de afgelegde baan terugzien. Met een blijde toekomst in 't verschiet kunnen zijn katholieken de tweede eeuw van hun kerkelijk leven intreden: zij hebben wakker gestreden en zich een plaats veroverd, waarnaar zelfs hun tegenstanders met eerbied opzien. Van Washington af hebben de grootste staatsmannen der Staten steeds met meer en meer klimmende achting en belangstelling hun blik op de Katholieke Kerk gericht: hier vonden zij den machtigsten steun voor het sociaal en politiek leven. Die plaats, door overpoosden arbeid ingenomen, blijve de Katholieke Kerk in Amerika bewaren en versterken; het katholieke leven neme er toe in bloei onder de leiding van het waardig Episcopaat, en strekke tot troost aan het hart des Opperpriesters, dat bloedt onder de slagen, die op Christus' Kerk in onze dagen nedervallen.

INGEZONDEN.

Geachte Heer Redakteur,

Veertien dagen geleden kwam in uw gewaardeerd blad onder de rubriek *Verscheidenheden* een vraag voor, waarvan de strekking aan velen uwer lezers wellicht zal ontsnapt zijn. Die vraag luidde:

Wat is een gematigd behoudsman?

FEUILLETON.

CAS DI BENEFICENCIA DI Sinte Cathrijne na Gent.

1362.

I

Ta di más puntra si Hendrik Alijns i Simon Rijm tabata enemigo, una vez si nos sabi koe nan tabata haci jaloers riba otro. Amalia, e moza hermosa i rica tabata obheto di nan profundo amor, i e senjorita graciosa ma vana a cometé na principio e grandísima imprudencia di correspondé na mes tempoe amor di nan toer dos, pa él a desenganjá nan después. Tabata un honor p'éle di mirá dos jongman di bon familia di Gent, apreciá den nan circulo i stimá di toer hende, pretendé su manoe; ma él tabata imaginá su mes koe pa su boniteza, él por a bien carga esperanza di agradá cualkier hoben di familia aristocrática, afin koe él adquirí un ó otro título di nobleza. Tabata coe tal mira koe Amalia a rechazá despues proposición dje dos jongmannan.

E dos rivalnan tabata ignorá completamente e intención koe e moza coqueta tabata alimentá den su corazón vano, cada un di nan tabata keré koe ta e otro ta la culpa, koe él ta despachá. Hendrik Alijns tabata hurá koe ta Simon Rym a sofocá den corazón di Amalia e amor, koe e moza tabata profeséle na principio, mientras Simon Rijm, yen di amargura, tabata considerá Hendrik cómo e traidor, k' a destruí dicha di su vida di un manera secreta i baha. Odio i rencor a penetrá bien pronto den nan alma heridá i nan a producí un venganza mortal koe tabata dramá toer su baba, su veneno den nan corazón. Ja nan no por a mirá otro den cara más, ya nan no por a soportá ni voz di otro, i den exitación di ira i casi furioso di rabia nan a hurá otro un venganza sangriente,

Si una vez hende largá su pasionnan dominéle, anto él ta bira nan catiboe, i bien presto e corazón corrompido lo ser arrastrá más ayá di lo ké el kier a bai. Esai también tabata caso coe e dos jongmannan. Nan tabata sabi di empleá toer medio pa haci nan familia i conocirnan dramá den alma di nan amigo e venganza koe tabata venená nan existencia, i di exitá nan también di declará un enemistad eterna. I di asina modi Gent mester a bolbé presenciá un triste espectáculo, él mester a bolbé mira dos di su principal familia, yen di odio mortal, insultá, ultraha, inhuriá, atacá otro.

Tabata un dia domingo di anja 1354, koe Hendrik Alijns a bai oir misa na Sint Janskerke. E hermoso templo gótico tabata yená di hende, koe arrodiljá tabata eleva nan oracion na Dios. Solemnemente e canto divino, uní coe acordenan melodiosa di orgel, tabata resonando den e bovedanan alta. Sacerdote a subi altar mayor, rondoná di un número di mucha inocente i puro, sirbidor di misa, i di un manera insangriente e ministro di Senjor a consumá e misterio di Calvario. I óra momento di consagracion a yega, orgel i canto a moeri, i un silencio imponente a keda ta reina. Sona di klok koe a keda recorré toer e boognan espacioso, a haci toer curpa i alma di nan koe tabata ayi dobla te na suela, mientras koe humo di incienso tabata subi coe oracion i suspiro di fielnan na e alta mansionnan celeste. Un coro invisible di angelnan a baha for di cielo i nan a keda ta boela dulcemente rondor dje Dios di cielo i tera koe tabata sacrificando su mes atrobe pa salvacion di humanidad.......................

Den un hoeki retirá, banda di un pilar enorme, Hendrik Alijns tabata na rodilja; ma nada di lo ke tabata pasa rondor di djéle no a haci ningun impresion riba su coerazon; tabatin algo den djéle na contradiccion koe toer lo ke tabata socede ayi. El no por a reza, inmovil el a keda coe un mirada fiha i obstiná i como si fuera coe huicio trastorná. Su cara tabata bleek, su wowonan fundí, su moketa cerá. Ora largo el a keda sinta, i diferente hende koe a pasa su banda, a keda coe miedoe, como si ya manoe di morto a poderele dje jongman ayi.

Ma tan pronto consagración a caba, tabata net manera él a biba atrobé; envidia di su alma a haci su lipnan

Antwoord. Iemand, die op geestige wijze den draak steekt met den Raad, met de Pers, met de Clericalen enz.

Die vraag werd gesteld en dit verrassende antwoord gegeven door X in een eerste artikel over *Kiesrecht*, in *De Vrijmoedige* van 29 Maart jl.

Diezelfde X komt ons nu eergisteren in zijn derde artikel over *Kiesrecht* in *De Vrijmoedige* van 10 April mededeelen, dat hij tegen over kruis en zwaard, *de wetenschap en de humaniteitsleer heeft*.

De wetenschap leert hem, dat hij door Rome naar den onmetelijken weg der hemelen (!?) moet gevoerd worden, maar slechts langs de kronkelpaden der aarde geleid wordt;

dat Rome om wille van de staatkunde zijn roeping heeft verzaakt en nu met de evolutie moet meêgaan;

dat Rome's kracht in de flauwheid van Dordt (?) ligt. (Is Luther of Calvijn te Dordt geboren, of heeft Dordt zijn legers naar Rome opgezonden ?);

dat de liberalen in de politiek kunnen verslagen worden, want dit eischt het evenwicht; — maar, om te eindigen; dat eindelijk de liberalen alle moeilijkheden zullen te boven komen. (hier spreekt de ziener); want (let op dat *want*) *Honesty is the best policy*. (Dat doet de wet van evenwicht in den doofpot).

Ik hoop, dat het U beter vergaan is dan mij, mijnheer de Redakteur, maar ik moet U eerlijk bekennen, dat ik mij aan al die wetenschappelijke zaken een indigestie gegeten heb.

Dankend voor de ruimte mij afgestaan blijf ik met achting

Uw lezer

N. C.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Bij Koninklijk Besluit dd. 8 Maart jl. N°. 16, is aan den Heer N. van den Brandhof, Gouverneur van Curaçao, onder dankbetuiging voor de diensten door hem aan den lande bewezen, op zijn verzoek een eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, met ingang van den dag, waarop hij het Bestuur aan zijnen opvolger zal overgeven.

Bij Koninklijk Besluit dd. 8 Maart jl. N°. 17, is tot Gouverneur van Curaçao benoemd, de Heer Mr. C. A. H. Barge, lid van den Raad van Bestuur en Voorzitter van het Hof van Justitie in deze kolonie.

Bij Koninklijk Besluit dd. 7 Februari jl, No. 21, zijn de Heeren E. D. E. van den Bossche en E. S. L. Maduro, met ingang van den tweeden Dinsdag in de maand Mei 1890, benoemd tot leden van den Kolonialen Raad in deze kolonie.

Bij Gouvernements beschikking dd 29 Maart jl. zijn de Heeren W. G. F. Hellmund en E. S. L. Maduro, leden van den Kolonialen Raad, met den Administrateur van Financiën, in commissie benoemd, teneinde de bezwaren, die door de betrokkenen tegen den aanslag in de belasting voor de Weerbaarheid over 1890 mochten worden ingebracht, te onderzoeken en daarover te beslissen.

Bij Gouvernements beschikking dd 29 Maart jl is tijdelijk tot President van den Schuttersraad, ter vervanging van den kapitein der dd. Stedelijke Schutterij S. Senior, benoemd de kapitein-adjudant J. F. K. van Eps.

Bij Gouvernements beschikking dd. 31 Maart dj. is:

1°. de bij gouvernements beschikking dd. 25 te voren gedane benoeming van den seinwachter C. H. Haselmeijer, tot seinmeester, op zijn verzoek, ingetrokken, en

2°. benoemd tot seinmeester, de seinwachter J. Galmeijer.

Bij Gouvernements beschikking dd. 2 dezer maand is benoemd tot 2e. luitenant bij de dienstdoende Stedelijke Schutterij, de Heer C. Statius Muller, sergeant bij dat Corps.

Bij Gouvernements beschikking van heden is, bepaald, dat alle vaartuigen komende van *Ponce, Pto. Rico*, in de *Caracas-baai* aan eene quarantaine van *een en twintig dagen*, met inbegrip van de reis, zullen onderworpen worden.

Bij Gouvernements beschikking dd 8 dezer maand is aan Mejuffrouw M. E. Bruinier, leeraresaan de Openbare School alhier, tot herstel van gezondheid, een jaar verlof naar Nederland verleend.

Bij Gouvernements beschikking dd. 8 dezer maand zijn tot leden van den geneeskundigen raad, onder het voorzitterschap van den Stadsgeneesheer, voor den tijd van een jaar benoemd, de volgende Heeren:

G. A. L. Ferguson, officier van gezondheid 1e. klasse bij het garnizoen;

A. D. Jesurun, Med. Chir. et art. obst. Doctor;

G. Borchert, Apotheker;

Mr. P. F. de Haseth Evertsz. rechtsgeleerde, als leden; en

I. J. Senior en D. R. Capriles, geneesheeren, als leden plaatsvervangers.

Bij Gouvernements beschikking dd. 8 dezer maand zijn tot leden der Commissie tot het afnemen in 1890 van de examens bedoeld in artt. 29, 32 en 45 van de onderwijsverordening, benoemd de Heeren Mr. E. I. van Lier en V. A. Zerpa.

De Ned. pakketschoener "Gouverneur van den Brandhof" zal den 15n. dezer maand naar de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba vertrekken.

De mails worden op den vertrekdag om 2 ure des namiddags gesloten.

Lijst van brieven, die onbestelbaar zijn bevonden:

Antonio Conte, Hayme D. C. Gomez, Cristina Henriquez, Margarita Kranwinkel, Francisca H. de Madriz, Isabella Montero, Julia P. Naar, Paulina Weichel.

De Commissie, bij Gouvernements beschikking van den 28 Maart dj. N°. 202 benoemd, ten einde de bezwaren, die door de betrokkenen tegen den aanslag in de belasting voor de Weerbaarheid over het jaar 1890 mochten worden ingebracht, te onderzoeken en daarover te beslissen, brengt ter kennis van belanghebbenden, dat zij hare voor geschrevene twee zittingen zal houden ten Raadhuize op den 24 April, en 1 Mei a. s, des *vóórmiddags* van 10 tot 11 uur.

NEDERLAND.

— Naar *Het Vad.* verneemt, zal de heer Fabius zich niet verkiesbaar stellen voor de door zijn benoeming tot inspecteur van het lager onderwijs opengevallen plaats in de Tweede Kamer.

— In de *Echo* wordt het vermoeden geopperd, dat de *Atjeh*, die uitgezonden is om te Bassorah voldoening te gaan eischen voor de plundering van het vice-consulaat aldaar zich niet vóór de plaats zal kunnen vertoonen, daar de vele zandbanken in de rivier Sjat-el-trab het doorvaren van een schip van 65 decimeter diepgang onmogelijk of ten minste hoogst moeilijk zullen maken, zooals gebleken is met de *Curaçao*, die in 1869 te Bassorah opstoomde. Met gewapende sloepen de rivier op te varen, zal, natuurlijk, weinig indruk maken. De *Atjeh* is 7 Maart op Ceylon aangekomen.

— Omtrent de onrustbarende berichten van engelsche zijde betreffende ongeregeldheden te Johannesburg, in de Transvaal, is te 's-Hage een telegraphisch bericht ontvangen dat de toestand daar volkomen rustig is en de wet overal gewillig geëerbiedigd wordt.

— Namens HH. MM. den Koning en de Koningin en H. K. H. prinses Wilhelmina ontvingen de heeren J. R. Van der Lans, te 's-Hertogenbosch, en J. M. Roldanus, te Edam, onderscheidenlijk de dichter en de uitgever van *Egelantieren*, een vereerend schrijven van dankbetuiging voor dezen dichtbundel, waarin voorkomen de door Hunne Majesteiten zeer gewaardeerde gedichten, gewijd aan den Koning en zijn Huis.

BUITENLAND.

Italie.—In de *Italie* komt het volgende merkwaardige bericht voor:

De redactie van de *Semaine Israelite* te Maagdenburg heeft het initiatief genomen tot het opstellen van een verzoekschrift, dat alle Rabbijnen in Europa en Amerika ter onderteekening zou aangeboden worden, en waarin men den Paus zou verzoeken, door een openbaar document de vaak tegen de Joden ingebrachte beschuldiging te vernietigen, als zouden zij zich in hunne godsdientige plechtigheden aan bloedige sacrificiën overgeven. In het eerste gedeelte van hun verzoekschrift beroepen de opstellers zich op de getuigenis van de hoofden der geestelijkheid, van de Kerkvaders tot op onze dagen, die verklaren dat deze beschuldiging verfoeilijke laster is.

Zij verzoeken vervolgens den H. Vader uitdrukkelijk te verklaren, dat niets, noch in de riten, noch in de praktijken der Joden, machtigt te gelooven aan die menschenoffers, waarvan het verondersteld bestaan, zooveel onschuldige slachtoffers gemaakt heeft in sommige weinig verlichte landen.

De verzoekers drukken de hoop uit, Leo XIII niet zal weigeren, gevolg tegeven aan dit dringend en gegrond verzoek, „in naam der waarheid, der rechtvaardigheid en der merkwaardigheid."

—Kardinaal Lavigerie wordt binnenkort uit Algiers te Rome verwacht, waarheen hij door Z. H. den Paus ontboden is, om zaken te regelen met generaal Simmons, die nog altijd te Rome is en nog geene schikkingen schijnt genomen te hebben.

De Engelsche zaakgelastigde begeeft zich dikwijls naar het Vaticaan en heeft lange zamenkomsten met Kardinaal Rampolla en Mocenni.

Een der punten, waarover men onderhandelt, is de oprichting op Malta van een College voor Afrikaansche misiën, en daarom zou de primaat van Afrika aartsbisschop van Algiers en Carthago, uitgenoodigd zijn, naar Rome te komen.

— Men verzekert, dat prins Bismarck in een brief, in naam van den Duitschen keizer aan den Paus gericht, dezen heeft uitgenoodigd, zich op de conferentie te Berlijn te doen vertegenwoordigen.

De Paus heeft de uitnoodiging niet aangenomen, maar zich er toe bepaald, de hoop uit te drukken, dat de conferentie, bij het behandelen der werklieden-kwestie, van de grondbeginselen der Kerk zou uitgaan.

Latere berichten melden, dat de onderhandelingen tusschen Engeland en den H. Stoel, waarmee, zooals men weet, generaal Simmons belast was, de vorige week een einde genomen hebben.

De twee partijen hebben een overeenkomst getroffen, zoowel betreffende de bijzondere vraagstukken omtrent Malta, als over de kwestie der bisdommen en der apostolische vicariaten in de Engelsche bezittingen in Afrika. Men zegt, dat de bepalingen ook zonden loopen over een eventueel te houden conclave op Malta.

—De *Volkszeitung* meldt dat de Paus zijn bijzonderen zegen heeft verleend aan de katholieke leden van den nieuwen Rijksdag en aan hun kiezers.

De tucht, de getrouwheid en de standvastigheid der Duitsche katholieken zijn altijd een groote troost en een oorzaak van vreugde voor den Paus geweest.

---

descolorido primi duroe riba otro, ma largandoe apenas un lugar pa un suspiro ronco i horrible, k' a sali di su pechoe. E hendenan na rodilja un banda di djéle a keda ta miréle yen di susto, pasobra a figurá nan koe nan a tendé un maldición ....

E ora ayí toer su sanger a subi di golpi pa riba, i esai a haci su cara haya un expresión terrible. Inquieto él tabata bira pa ki pa ya, su wowonan amenazador tabata mira rond di djéle, i mordiendo su djeentenan él tabata primi su brazanan contra su curpa. Di repente él a lamantá boela, él a cohé su sombré i purá él tabata bai sali.

Ma yegando na pila di agua bendita, él a keda para di golpi, i él a dal un grito pisá ....hustamente Simon Rym tabatá bai drenta misá, i el a hincá manoe den pila.

Lihé manera un relámpago Hendrik a poné manoe na cabes di su espada, koe él tabatin derecho di cargá como ciudadano libre, i él a gritá durpe.

—"¡ Retirá pa mí, sino bo ta morto !"

Temblando Simón a keda para su delanti cerca porta di misa; bo por a tendé su wesoenan krak, su cabeinan a lamantá para, i él tabata skuma di rabia.

—"¡ Atrás cobarde?" él a gritá coe toer su forza, "¡ atrás, sino mi ta kibra bo nek?"

I apenas e palabra ayí a caí fo di su boca, koe ya nan a halá nan espada afó i nan a atacá otro coe violencia.

Tristoe, horrible e palabranan di amenaza i e boroto dje armanan tabata resoná den espacio pacífico dje templo. E sacerdote a interrumpí pa un momento su santa oración i él no a bolbé sigui rezá, sino ta después koe él a tira un vista di confianza riba e Sagrada Hostia. Toer hende a lamantá boela spantá, i di toer banda hopi di nan a coeri yega cerca pa separá e dos bringadonan.

Ma en vano.

Ciegoe i loco, di rabia Hendrik a caí riba su enemigo i él a kap su rival den cara. Simon, toer banjá na sanger tabata roncá manera vaca, coe su dos manoe él a hizá su espada arriba i él a habri cabez di Hendrik net na dos, promer koe toer e hendenan koe a coeri bini, por a evitá e golpi desgraciado ayí.

—"¡ Senjor Jesús! tené misericordia coe nos pober pecador" e bóvedanan a keda ta repeti e grito di toer e muhé-i muchanan koe ansiá i yorando tabata pura sali fó dje misa.

E hombernan a keda para un momento manera hende completamente trastorná, i nan a fika ta mirá otro sin sabi kiko hací. Ma bien pronto nan a bolbé na nan mes, i nan a horrorizá na presencia dje acción cruel. Algún di nan, riba marca di su sanger na suela, a coeminsá persegui e asesino, mientras algún otro a rodiijá cerca e cadaver pa nan observá si quizás él por doena ainda cualkier senjal di vida; mayor parti di nan a keda ta contemplá noemá, i unbé tabatin toemamentoe di partí pa un ó otro dje dos rivalnan.

—"Sí, e Rymerman ta malvado; no ta dj'awé mi ta bisa", un homber coe un picarón blauw sin manga dici, mientras masa di hende tabata saliendo fó di misa.

—"Bo ta ganjá," un vendedor di lana, a respondéle: Alijnsnan ta di más grandi buscadó di pleito den hinter stad. Nos conocé toer nan raza."

—"A mi no sabi," un anciano dici sacudiendo su cabez: "ma según mi opinión, ta e moza orguljosa ta la causa di toer cos. ¡ Mi Dios, mi Dios, ta com mundo a trocá i danja asina........!"

I dje modi ayi hinter stad a keda largoe tempoe ta pleita riba culpabilidad ó inocencia dje dos rivalnan; i no por tabata di otro manera, pasobra e hecho terrible a causá profunda sensación i serio disgusto. Un principal ciudadano tabata asesiná di día clá, i hasta asesiná den templo di Dios; e crimen ayi a mancha i deshonra Sint Janskerke. Ademas, ta hopi tempoe caba, koe toer hende tabata na desunion i cada un tabata kere koe awor él tin derecho di papiá i di publicá na favor di su partida ó contra e otro partida, lo ke tabata verdad ó suposición noema.

Conclusión ta sigui.

———o———

Het Centrum moet voortschrijden op den eenmaal roemrijk ingeslagen weg; door zijn eenheid te bewaren zal 't het verkregen succes behouden.

Duitschland. — *Kreuzzeitung*, het orgaan der orthodoxe protestanten, toont aan, dat alleen het Centrum zich in den verkiezingstrijd tegen het socialisme opgewassen getoond heeft. De katholieke partij heeft vorderingen gemaakt in de werklieden-centra van de Rijnprovincie en Westfalen, terwijl de nationaal-liberalen er ontzaglijke verliezen hebben geleden. In sommige groote steden had het Centrum geen kans tegen het socialisme, omdat daar de invloed van den priester minder is. De groote steden kunnen slechts door katholieke missiën gewonnen worden, en daarom zal men met nadruk op den terugkeer der Jesuïeten en Redemptoristen aandringen.

Dit kan gevoeglijk voor een openbare belijdenis doorgaan, daar de partij, welke de *Kreuzzeitung* in de pers vertegenwoordigt, een groote en schandelijke rol in den *Culturkampf* gespeeld heeft.

— De *Freisinnige Zeitung* meldt, dat men sedert eenigen tijd voor de bewaking van het slot, waar keizer Wilhelm verblijf houdt, buitengewone voorzorgsmaatregelen neemt die van zekere ongerustheid getuigen.

Hoewel alle deuren gesloten zijn, elke deur door een militairen post bewaakt wordt, en men daarenboven voor den ingang van de bijzondere vertrekken des keizers twee soldaten geposteerd heeft, zijn aan dezen nog politie-agenten toegevoegd en heeft men op het plein voor het slot een cordon agenten geplaatst.

— Op bevel van den minister van Oorlog zijn ter uitvoering van de wet-Huene, welke nog voor de sluiting des Rijksdags werd aangenomen, alle theologische studenten en jeugdige priesters, die reeds onder de wapenen waren, uit het leger teruggezonden. Na 15 jaren hevigen strijd is dus de oude wettelijke en constitutioneele toestand voor de geestelijkheid weder hersteld.

— Nu de verkiezingsstrijd in Duitschland achter den rug is, barst in de bladen de campagne met vernieuwde hevigheid uit, en dat wel tusschen de partijen, die met vereende krachten de *Cartell*-meerderheid hebben omvergeworpen. De Centrumsbladen hadden niet onduidelijk te kennen gegeven dat thans het oogenblik gekomen was om de laatste overblijfselen der wetten uit den kerkelijk-politieken strijd op te ruimen en aan verschillende gegronde eischen der katholieken te gemoet te komen. Daarover nu gaat in de vrijzinnige bladen een hevige storm op; bij hoog en laag betuigen deze dat de liberalen in den Rijksdag nog sterk genoeg zijn om te beletten, dat de burgerlijke vrijheid aan de Roomsche Kerk wordt uitgeleverd. Tegelijkertijd wordt in de bladen der vrije conservatieve partij de vraag gesteld of de regeering niet verstandig zou doen met te trachten, zich met den rechtervleugel der vrijzinnige partij te verstaan. De vrijzinnige bladen in de provinciën nemen ten opzichte van dit punt een tegemoetkomende houding aan en verklaren, daarover in discussie te kunnen treden. Maar hierover zijn nu weer de democratische bladen ten hoogste ontstemd en geven met blijkbare verontwaardiging spottende te kennen, dat de vrijzinnigen zich alweer ophouden met droombeelden over een regeeringstalent, dat met keizer Frederik is ten grave gedaald.

Uit dit partijrumoer is alvast eenigermate op te maken, hoe woelig het in den Rijksdag zal toegaan.

Engeland. — Kardinaal Manning is voornemens, een aantal missionarissen naar Klein-Azië te zenden, om een tegenmacht te vormen tegen de in Armenië ijverende Anglicaansche en Amerikaansche zendelingen.

Door bemiddeling dezer missionarissen hoopt men ook betrouwbare inlichtingen te verkrijgen over den staat van zaken in Armenië.

— Gladstone's amendement op het adres van antwoord op de troonrede strekkende om de regeering te treffen, door de lasteringen van de *Times* tegen de Parnellisten te brandmerken, is, gelijk verwacht werd door het Lagerhuis verworpen, en wel met eene meerderheid van 71 stemmen.

Bij de beraadslagingen herhaalde de nationalist Sexton de beschuldiging, dat agenten der regeering de gevangenissen in Ierland rondgingen, aan de politieke gevangenen kwijtschelding van straf toezeggende als zij zich bereid verklaarden, voor de *Times* te getuigen. Dezelde spreker beweerde, dat lord Salisbury aan Pigott particuliere brieven schreef. Sexton bood aan, dit alles te bewijzen voor eene te benoemen enquêtecommissie.

De minister Balfour loochende uit naam der regeering de eerste beschuldiging, terwijl hij Sexton tartte een brief van Salisbury aan Pigott voor te lezen of openbaar te maken. Gedurende zijne heftige redevoering beging Balfour een dwazen flater, door van „lord Pigott" te spreken, terwijl hij lord Salisbury bedoelde, hetgeen tot langdurige vroolijkheid aanleiding gaf.

Chamberlain en andere dissident-liberalen stemden niet mede over Gladstone's amendement.

Rusland. — Verschillende bladen hebben uit Rusland bericht ontvangen, dat te Petersburg weer een samenzwering van socialisten is ontdekt. Volgens de *Figaro* werden de samenzweerders in het paleis gevangengenomen op het oogenblik dat de aanslag zou worden uitgevoerd. Te St. Petersburg zijn vele personen, meest studenten, in hechtenis genomen.

— De Russische keizer moet een dreigbrief hebben ontvangen van eene dame, die zich Tsjebrikowa teekende. Daarin wordt gezegd, dat de czaar het lot van zijn voorgangers Peter III, Paul I en Alexander II zal deelen, als hij zijne reactionnaire staatkunde niet wijzigt. Ten gevolge van dezen brief zijn de maatregelen ter bescherming van het leven des keizers verdubbeld.

Het bericht komt over Londen. Of het geloof verdient, is natuurlijk moeilijk te zeggen. Men brengt het echter in verband met een andere mededeeling der *Daily Chronicle*, volgens welke de czaar en eenige ministers onlangs een brochure ontvingen, geschreven door eene „Madame Z.," waarin de reactionnaire staatkunde der regeering gegispt en gewezen wordt op de toenemende ontevredenheid der boeren over de districtshoofden. Het uitbreken van een boerenkrijg als in Duitschland (1525) wordt voorspeld.

Spanje. — Te Sarragossa zal onder het patronaat der gezamenlijke Spaansche bisschoppen een tweede algemeene Katholiekendag plaats vinden, die niet minder beteekenisvol en schitterend zal wezen dan die te Madrid. De H. Vader heeft den kardinaal-aartsbisschop van Saragossa bij breve zijne hooge instemming betuigd en den Pauselijken zegen gezonden.

Servie. — Een proces dat beroemd kan worden, zal weldra te Belgrado aanhangig zijn. Het is ingesteld door Koningin Nathalie tegen Wladimir Djordjevitsj, oud-minister van onderwijs en nu directeur van het dagblad *Otasbina* (het Vaderland), omdat hij beweerd heeft, dat Koningin Nathalie zou verklaard hebben, altijd den Russischen invloed te zullen steunen, zelfs wanneer Rusland de vijand zou zijn van de dinastie der Obrenowitsjs.

De Koningin heeft dit gelogenstraft, maar daar Dordjevitsj, wel verre van zijn beweringen te herroepen, ze gehandhaafd heeft, heeft zij een gerechtelijke vervolging ingesteld.

Polen. — In Lithouwen voelt de Poolsche en katholieke bevolking steeds meer den druk, die op haar gelegd wordt. Reeds is de Poolsche taal uit alle scholen en onderwijs inrichtingen verbannen. Nu worden ook de kinderbewaarplaatsen gesloten, die door Poolsche, derhalve door katholieke vrouwen gehouden worden. Zelfs wordt aan haar geen verlof gegeven, dergelijke bewaarplaatsen op te richten als zij zich niet verplichten slechts in de Russische taal onderwijs te geven. Ook is bepaald, dat personen, die in 't geheim kinderen in de Poolsche taal onderwijs geven, een boete hebben te betalen van 300 roebels of een gevangenisstraf van twee maanden beloopen.

Ter kenschetsing van het systeem om de bevolking Russisch te maken moge mede het volgende voorval dienen. Te Minsk werd een Russisch theater gebouwd. Daar de stad de tot dat doel beschikbare middelen reeds had uitgeput, kwam men in Russische kringen op de gedachte een bal te organiseeren en de opbrengst voor den bouw van het theater te besteden. De toegangskaarten werden door middel van politieagenten en gendarmes aan de burgers van Minsk verkocht of juister gezegd opgedrongen. Toch verschenen de Polen niet op het bal, waarvoor zij genoodzaakt waren geworden kaarten te nemen.

Hongarije. — De ministerieele crisis in Hongarije is nog niet opgelost. De keizer moet al het mogelijke doen om Tisza te houden. Vrijdag ontving hij dezen ten gehoore en verzekerde hem dat hij in alle concessiën zou toestemmen mits hij maar aanbleef, en het verlangen te kennen gaf dat de regeeringspartij geconcentreerd zou blijven gelijk zij nu is. Tisza zou zijn medewerking hebben toegezegd aan een toekomstig ministerie Szapary.

De crisis gaf te Buda-Pest aanleiding tot betoogingen op straat. Een 150tal studenten trokken door de straten onder het geroep van: "Leve Kossuth!" Vervolgens begaven zij zich naar een club, waar de afgevaardigden Eötvas en Ivonkacs het woord tot hen richtten. Graaf Szapary werd dien middag om drie uur door den keizer ontvangen, evenals de minister Czacky, terwijl 's morgens Tisza nog aan het paleis was geweest.

Noord-Amerika. — Volgens berichten uit New-York gaven de afgevaardigden uit Chicago aan de commissie voor de wereldtentoonstelling de verzekering, dat de tentoonstelling in 1892 kan klaarkomen, waartoe de middelen ruimschoots voldoende zijn, doch dat, indien het congres niet daarop staat, de tentoonstelling in 1893 zal worden gehouden. Volgens de gemaakte bouwplannen wordt Chicago's tentoonstelling zeer kolossaal. Rondom een 1100 voet hoogen stalen toren zal het hoofdgebouw, zich tentgewijze uitspreiden, terwijl de oppervlakte die van de Parijsche tweemaal overtreffen zal. De centrale toren wordt hooger dan de Eiffeltoren.

NOTICIAÑAN DI CABEL.

Paris. Abril 6. — Masjá courant ta bisa koe emperador Wilhelm a tahá su mama di bai visitá la reina Victoria na Aix.

Londres. — Escuadra di Chile, formá di cuater vapor di heroe, lo sali na Mayo awor di Valparaiso i nan lo bai visitá e principal hafnan di Francia, Spanja, Italia, Portugal, Inglaterra i Alemania.

Berlin. — Príncipe di Wales i su jioe George a yegá Coburgo.

Ministro di comerçio, barón Berlepsch, a doena un comementoe pa e delegadonan di Conferencia.

Tropa di guarnición di Hamburgo i di Altona ta reforzá.

Roma. — General Waldersee a yegá San Remo.

Mayor parti di trahadonan di Milán tà sin trabao.

Viena. — Masjá courant ta bisá koe ta existí un tratado den Rusia i Servia, i koe den djéle Czar a compromete su mes di doena imperio di Balcannan na rei di Servia.

Londres. Abril 8. — Cartanan di San Petersburgo ta bisá koe tabatin desorden serio na Rusia. Vapor di guerra inglés, *Sultán*, a cohé un barco negrero riba costa di Africa.

Paris. — Mr. Etienne ta declará koe tropa francés na Dahomey ta basta fuerte pa bringa, sin tin necesidad di manda refuerzo.

Cuarenta boulangista, bao di nan Laguerre, Laisant i Deroulède a bai Jersey coe idea di tin un entrevista coe general Boulanger.

Ex-emperador Don Pedro ta maloe na Cannes. Según su docter, Mr. Charcot, e enfermedad no ta seria.

Madrid. — Nan ta bisa koe General Cassola lo pedi su demisión.

Habana. — General Chinchilla a toema mando di isla.

Paris. Abril 9. — Rei di Dinamarca a exihi demisión di hopi empleado di gobierno, koe ta sospecha di socialismo.

Doa Pedro ta masjá maloe; él a recibi último Sacramentonan.

Madrid. — Martinez Campos a haci un descurso den Senado; él ta recomendá disciplina den ehército i él ta manifestá koe tempoe di pronunciamento a pasá.

Un reunión di general a critica conducta di ministro di guerra riba cohemento di general Doban.

Londres. — Un máquina koe ta doena senjal di tempoe seur na Bell-Roch a boelá ayera.

Paris. Abril 10. — Segun último contamentoe, tin 30,229 alemán na Paris i 45718 na departamento di Sena.

Courant *Le Soir* ta bisa koe gobierno kier stop e invasión ayí.

Pruebanan haci na Champigny coe e polboe sin huma a doena excelente resultado.

Londres. — Nan ta bisa koe promer Bismarck a pidi su retiro, él a presentá emperador memorianan di su vida política i situación política na Europa.

Berlin. — Na e banquete koe barón Berlepsch, ministro di comercio, a doena na delegadonan dje conferencia di obreronan, Jules Simon a agradece gobierno pa e bon recibimento.

New-York. — Gobierno di Colombia a doena orden koe toer correspondencia, destiná pa Colón, i koe riba su sobre ta para e palabra inglés Aspinwall, di devolvéle na oñcina dje correo koe a mandéle.

Paris. Abril 11. — Conde Menabrea, embahador italiano a participá Ribot, koe su gobierno tin intención di manda un escuadra Toulon día koe president Carnot bai visitá e stad ayí. Ribot a contestá koe Francia lo apreciá altamente e prueba ayí di cortesía internacional.

San Petersburgo. — Studentnan ta continuá haci desorden den stad, di rabia koe Czar a doena orden pa cerá universidad.

Londen. — Eduard Lloyd, un dje redactornan di *Daily Cronicle* a moeri.

Viena. — Tin un obra reparti aki na toer caya, koe ta bisa koe reinan no mester mira ideonan di socialistanan coe indiferencia, si nan kier salvá nan corona.

Nan ta bisa koe ta emperador Wilhelm a skirbi e obra ayí.

VERSCHEIDENHEDEN.

Te Rodes, in Frankrijk, is overleden zekere Durand, een man van 86 jaar, een vermogen nalatende van drie millioen frs. en die geheel alleen leefde in een groot huis, zonder eenige bediening. Zijne dagen bracht hij door met zijne effecten en zijn geld te tellen, en hij heeft alles nagelaten aan eene vischverkoopster, het eenige wezen waarmee hij eenigszins vertrouwelijk omging.

Als zijne papieren à pari konden worden omgezet, zou de nalatenschap acht millioen bedragen.

— Sommige Russische autoriteiten schijnen niet bijster op de hoogte van de wetenschap, die men aardrijkskunde noemt. Getuige de volgende kantteekening, welke op een dagvaarding was geschreven door de administratie van een district dicht bij Samara: De dagvaarding is niet aan prinses O. kunnen ter hand gesteld worden, daar deze naar Parijs vertrokken is, en de administratie niet weet, in welk gouvernement Parijs ligt." Het is echter zeker, dat de prinses op haar reis het dorp Bolschija-Tschuwaschi aangedaan heeft. Alle verdere nasporingen zijn zonder gevolg gebleven.

—De grootste keuken-inrichting op de geheele wereld is, zegt men, die van het magazijn *Bon Marché* te Parijs. Het geheele personeel van dat magazijn, 4000 personen sterk, eet binnenshuis. Verbeeld u nu, wat eene localiteit er noodig is, om voor zooveel menschen tweemaal op een dag warme spijzen gereed te maken! De kleinste ketel heeft een inhoud van 100, de grootste een van 500 liter. Vijftig braadpannen te gelijk staan er op het vuur, die elk voor 300 coteletten ruimte bevatten. Er zijn verder pannen voor 50 K. G. vleesch te gelijk. 100 K. G. aardappelen worden er tegelijk gebakken. Wordt er omelette gegeten, dan zijn er 7 à 800 eieren noodig. De koffieketel mag met volle recht eene stoommachine heeten; want daarin worden dagelijks 1000 liter koffie bereid.

De keukenlokalen bevinden zich onder den grond, terwijl de eetzalen voor het personeel boven de magazijnen zijn ingericht. Er zijn dagelijks 60 koks en 100 helpers en helpsters werkzaam, die allen de handen vol hebben. Deskundigen getuigen, dat ondanks den reusachtigen omvang van dezen arbeid, het eten in den *Bon Marché* uitstekend is.

Te Brussel vertoefde een Marokkaansch gezantschap, dat bij zijn bezoek aan het stadhuis in het Gouden Boek in de raadszaal geteekend heeft. Met kleine letters, en vaste hand, heeft de Çaid een paar regels geschreven en zijne metgezellen hebben er hun handteekening onder geplaatst. De vertaling van het Marokkaansch geschrift, luidt als volgt:

„Hij die geschreven heeft — dat God hem vergeve — de slaaf van Z. M. den sjerif, is Mohammed Ben Elmudden Essergiun.

Gedaan den 1en Radjal van het jaar 1307 (Mohamedaansche tijdrekening.)

De secretaris van Z. M. den sjerif: El Arbi Elnunhi.

De dienaar Gods, Mohammed Ben Alderrahman Bricha."

—De Engelsche ingenieurs Benjamin Baker en Sir John Fowler, de bouwmeesters van de *Forthbrug*, zullen een reuzen-spoorweg een zoogenaamden scheeps-spoorweg bouwen tusschen de Bocht van Fundy en de Golf van St. Laurens in Noord-Amerika, over de 17 Engelsche mijlen breede landengte van Chignect. De weg krijgt eene spoorwijdte van 5,5 M. Het gewicht der rails Goliath systeem bedraagt 50 kg. per strekkende meter. De bedoeling is, op dezen spoorweg zulke groote wagens te laten loopen, dat een geheel schip, zooals het in de zeehaven aankomt, er kan worden opgeheschen om het dan te vervoeren. Het ophijschen zal geschieden door middel van waterdruk-inrichtingen. De te vervoeren schipwagens worden door twee buitengewoon sterke locomotieven in ongeveer 2 uren over de landengte vervoerd. Alleen bij eb zullen de schepen opgeheschen en weder te water worden gelaten.

Door den bouw van dezen spoorweg wordt de waterweg van St. Laurens naar St. John op de Oostkust van Nieuw-Brunswijk aan de Fundy-bocht ongeveer 809 K. M., de weg naar Portland, Boston en andere zuidelijk gelegen steden ongeveer 500 K. M. verkort, tevens de gevaarlijke omvaring van Nieuw-Schotland vermeden, en kunnen stoomschepen van minder grooten omvang in de vaart worden gebracht.

-- Een verplaatsbaar restaurant van papier is dezer dagen in elkaar gezet te Hamburg aan de haven. De muren van het gebouw, dat volgens het systeem Döcker gemaakt is, bestaan uit een dubbele, op houten ramen gespannen laag papier, welke van binnen onbrandbaar en van buiten bestand tegen vocht is gemaakt; daarenboven beschermt een dun laagje hout de muren tegen den invloed van weer en wind. Muren en dak zijn met haken en scharnieren verbonden, zoodat het geheele gebouw spoedig afgebroken en weer in elkaar gezet kan worden.

De eetzaal, 30 meter lang en 6 meter breed, kan 150 menschen bevatten. Zij heeft 22 vensters en vier pakramen, en er staan twee kachels ter verwarming. Een bijbehoorend gebouwtje bevat keukenbergplaatsen en woonvertrekken. Alles en alles moet ongeveer 15,000 mark (f 9000) gekost hebben.

Imprenta de la Librería de A. BETHENCOURT E HIJOS, Curaçao.